

M. KEMAL, TEVFİK FİKRET'İN AŞIYANINDA

Prof. Dr. ÂFETİNAN

Bundan elli yıl önce, 19 Ağustos 1918 Tevfik Fikret'in Rumeli Hisarındaki Aşyanında üç kişi buluşuyorlar.

İki şair kardeşler, Süleyman Nazif (1869-1927) ve Faik Âli Ozansoy (1876-1950) büyük vatan şairi Tevfik Fikret'i meslekdaş hüviyetleriyle anacaklar ve hâtıra defterine imza atacaktlardır. Aynı yıl Mondros mütarekesinden sonra, İtilâf devletleri savaşıla giremedikleri Çanakkale boğazını geçerek 13 Kasım 1918 de İstanbula gelecek ve 23 Kasım 1918 de de Kara kuvvetleri şehre çıkacaklardır. Ancak, 8 Şubat 1919 da Fransız generali Franchet d'Esperey, beyaz at üzerinde bir zafer alayı tertip edercesine, tekrar Sirkeci'den Beyoğluna gidişi ve Türklere karşı yapılan menfi gösteriler büyük tepki yaratacaktır. İşte bu millî hislerimizin rencide edilişi karşısında Süleyman Nazif 9 Şubat 1919 da, sansüre rağmen Hâdisat gazetesinde neşredilen "Kara bir gün" makalesini yazmıştır. Bu yazısında Süleyman Nazif, iç acısını dökecek, Fransız tarihinden örnekler vererek millî hislerini galeyana getirecektir. Bunun üzerine işgal kuvvetleri kumandanı bu yazının sahibini kurşuna dizdirmek için emir verecek, fakat bunu tatbik ettiremeyecektir. Nihayet 23 Ocak 1920 de Süleyman Nazif, Üniversitede İstanbul'daki yabancı işgal kuvvetlerine karşı gelen sözleriyle, aydınlarımızı heyecana getiren hitabesi sonunda Malta'ya sürgün edilecektir.

Bu olaylar o devrin karanlıklarında millî hislerimize ışık tutan aydınlıklardır. Bu meşhur şairimiz, 1926 da şöyle seslenecektir :

*"Dedem koynunda yattıkça benimsin ey güzel toprak
Neler yapmış bu millet, en yakın tarihe bir sor bak
Yerim sensin, göğüm sensin, cihanım, cennetim hep sen
Nasıl bir zinde millet çıktı gördün hasta sinenden."*

Tevfik Fikreti anma defterinde diğer imza, onun küçük kardeşi yine şair Faik Âli Ozansoy'dur. 1918 Ağustos'unda Beyoğlu mutasarrıflığında bulunuyor.

Servetifünun edebiyatının nazım ve nesir mümessili olan Faik Âlî yazılarında, içinde yaşadığı millî bünyemiz ile yakından ilgilidir. Çanakkale savaşlarını “Payitahtın Kapusunda” adını taşıyan tiyatro piyesi ile gönül ve vatan sevgisini dile getiren, klasik tiyatronun bir örneğini vermiş ve orada vatanlarını müdafaa edenler için bir âbidenin dikilmesini istemiştir. Daha önce “İlhan-ı Vatan” adı altında günü gününe Balkan Harbi olaylarını şiirleriyle dile getirmiştir.

Faik Âlî 1936 da “Bu da Türk’ün türküsü” şiirinde şöyle sesleniyor :

*Ey Türk, ey Güneşoğlu,
Yurdun güzellik dolu,
Toprağı gül kokulu
Cennettir Anadolu.*

*Dağ, yayla, sonra deniz
Akdeniz, Karadeniz
Marmara ara deniz,
Cennettir Anadolu.*

*Nuruyla Atatürk’ün
Yükseldi her ay, her gün
Bak diyor, doğdukça gün,
Cennettir Anadolu.*

Ziya Gökalp’in hemşehrileri (Diyarbakır) olan bu iki kardeş şair, M. Kemal Paşa ile aynı yerde, aynı gün imzalarını atıyorlar.

M. Kemal Paşa Viyana (Karlsbad)’dan yeni dönmüştür ve 7 Ağustos 1918 de VII. Orduya (Filistin) ikinci defa olarak tayin edilmiş bulunuyor. O esasen 1918 yılının Ocak ayında müttefikimiz Almanya’dan döndüğü zaman, bu harbin kaybedileceğini bir kumandan vukufıyla biliyordu. Onun için ordumuzu yıpratmadan Anadolu’nun istilâsını önleyecek askerî tedbirleri daha o zamandan düşünmekte olduğu yazılı belgeleriyle bilinmektedir.

Diğer taraftan M. Kemal Paşanın sosyal muhiti sadece askerlik meslekdaşları arasında değildir. O, zamanının isim yapmış ve topluluğa yazıları ve sözleriyle tesir yapan kişileriyle tanışmış ve fikir teatisinde daima bulunmuştur. Sonradan kendisinden işitiğime göre O, Tefik Fikret’i daima takdir etmiştir. Esasen Atatürk

şiiri seven bir kimse idi. Fakat Tevfik Fikret gibi millî meselelerimizi dile getiren, istibdat devrinin cessus yazarına, 19 Ağustos 1918 de hâtirasını, bir asker, iki şair andığı zaman ona elbette “perestiş” ettiklerinin kaydını koyacaklar ve bunu imza edeceklerdi. Geçen yıl Tevfik Fikret’i beynelmilel sahada “Unesco” nun kararıyla doğumunun yüzüncü yılını andık. Vatan şairi Tevfik Fikret millî benliğini insanlığa adanmış büyük kişilerimizdendir. O hürriyetsizlik ortamı içinde yaşarken şöyle diyor :

“*Fikri hür, irfanı hür, vicdanı hür bir şairim*”.

Sonra o, biz kadınları da düşünen ve medeniyet yolunda Türk kadınlarına öğrenim isteyen fikrin savunucusudur. Der ki : “Kızlarını okutmıyan millet oğullarını manevî öksüzlüğe mahkûm etmiş demektir, hüsrana ağlasın”.

Tevfik Fikret yazılarında fikirlerinin özünü verir bize, meselâ :

“*Bir gün yapacak fen şu siyah toprağı altın
Her şey olacak kudret-i irfanla... inandım*”

diyor.

İnanan insanların yurdunda çalışmak isteyen bizler millî varlığımıza fikirleriyle hız verenlerin önünde “perestiş” etmez miyiz ?.

* * *

Deftere yazılan metin Faik Âlî Ozansoy’un el yazısı ile şöyledir :

19 Ağustos 1918 pazartesi tavaf-ı tahatturunda bulunmakla mübâhi perestişkâran-ı Fikret.

FAİK ÂLÎ

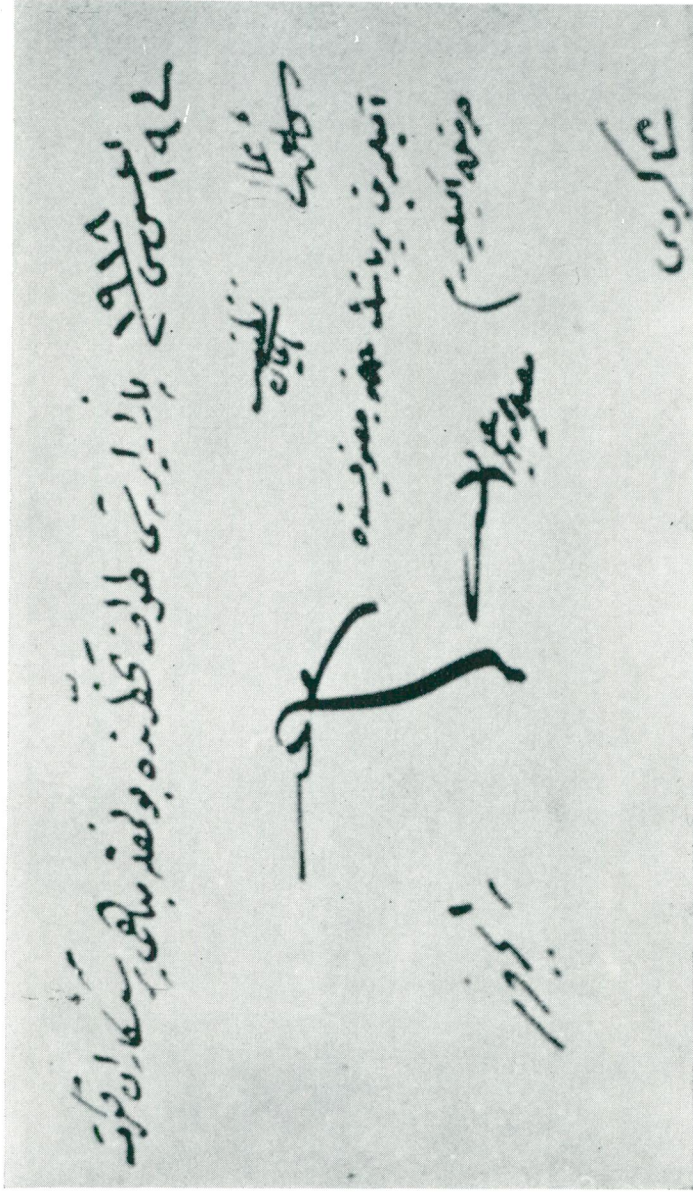
SÜLEYMAN NAZİF

M. KEMAL

Bu fotokopiyi bana veren Sayın Munis Faik Ozansoy’a teşekkür ederim.

۱۹۲۰ اگستوس ۱۹۱۸

سکھون

آپیرین ریاست

موضہ ایلو

شاکر

19 Ağustos 1918 Pazartesi tavaf-ı tahatturunda bulunmakla mübahi perestîşkânan-ı Fikret.
Faik Âli Süleyman Nazif Mustafa Kemal
Alttaki yazı : Eğilmeyen bir başın huzuru mânevîsinde hürmetle eğiliyorum. Muslihiddin Âdil
Sol yan köşede Rasim Ferit; Sağ köşesinde Şakirdi yazılıdır.

